

בעזהש"ת

דברי תורה

מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

דרשת פרקי אבות

* * *

סעודת רעוא דרעוין

פרשת בהר

שנת תשס"ח לפ"ק

יוצא לאור ע"י

מכון מעדני מלך וויען

גליון תק"י

להשיג אצל
מכון מעדני מלך וויען

185 Wilson St.
Brooklyn N.Y. 11211
718.388.1751.#117

דרשת פרקי אבות

ונראה לשלב הדברים לענינו של היום, שעומדים בשצ"ק לפני ל"ג בעומר, יומא דהילולא של רבי שמעון בן יוחאי, אשר ישראל אם אינם נביאים הם בני נביאים הם, וכל אחד מרגיש קירוב מיוחדת לאותו תנא, יותר משאר כל התנאים והאמוראים, והוא כמאמר הרה"ק רבי אהרן מקארלין זי"ע, כשם שהקצ"ה הוא לכל, כך רבי שמעון הוא לכל, אפילו לפחות שבפחותים ע"כ. כי כחו של רבי שמעון בדורו היה גדול מאד לבטל גזירות רעות מישראל, וגדולים נדיקים במיתתן יותר מבחייהם (חולין ז:), ומה כאן עומד ומשמש אף התם עומד ומשמש (עיין סוטה יג:), וממליך טוב על ישראל שיושעו בדבר ישועה ורחמים.

ואיתא בזהר הק' (השמטות ח"א קה. ובזו"ח פ' וירא) וז"ל, זימנא

במשנה (אבות ג-ב) רבי חנינא סגן הכהנים אומר, הוי מתפלל בשלומא של מלכות, שאלמלא מוראה איש את רעהו חיים בלעו. רבי חנינא בן תרדיון אומר וכו', שנים שיושבין יש ציניהם דברי תורה שכינה שרויה ציניהם וכו', אין לי אלא שנים מנין שאפילו אחד וכו' ע"כ. ותוכן סיום מאמר זו הוכפל גם להלן במשנה (ג-ו), עשרה שיושבין ועוסקין בתורה שכינה שרויה ציניהם וכו', ומנין אפילו חמשה וכו', ומנין אפילו שנים וכו', ומנין אפילו אחד וכו' ע"כ. ובגמרא (ברכות ו.) דקדקו, וכי מאחר דאפילו חד, תרי מיבעי וכו' ע"ש. ובאור החיים הק' (שמות כה-ט) כתב, דיש בהשראת השכינה כמה הדרגות מאחד לאחד אשר אין קץ, כי אמרו (ב"ר עד-זו) שאין השכינה שורה על פחות מששים רבוא, וכאן אמרו שאפילו אחד יושב ועוסק בתורה שכינה שרואה אללו ע"כ.

ונראה הכוונה דאיתא בגמרא (סוכה מה.) שמה תאמר אבד סיבין [משנגנו אהל מעד צטל לו לעולמים], וצטל סיבין [תוחלתם ומצטם], תלמוד לומר (שמות כו-טו) עזי שטים עומדים, שעומדים לעולם ולעולמי עולמים ע"כ. וכמו כן כחו של רבי שמעון שהרעיש העולם בחייו, וצטל כמה גזירות, לא תאמר שמשנגנו ארון אלקים אבד סיבין וצטל סיבין, אלא בר יוחאי עזי שטים עומדים, הוא בצחי' המשכן שנגנו, ועומד זכותו לעולם ולעולמי עולמים.

ואיתא בגמרא (סוכה מה:) אמר רבי יחזקיה אמר רבי ירמיה משום רבי שמעון בן יוחאי, יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין [בזכותי אני סובל כל מעשיהם ועונותיהם ופותרן מן הדין] מיום שנבראתי ועד עכשיו, ואלמלי אלעזר בני עמי [חפץ עמי לסבול], מיום שנברא העולם ועד עכשיו, ואלמלי יתם בן עזיהו עמנו, מיום שנברא העולם ועד העולם ע"כ. וליכא מידי דלא רמיזי באורייתא, ואתנח ביה סימנא בצפוקי דרחמי של דוד המלך, אשרי איש ירא את ה' במנותיו חפץ מאד, גבור בארץ יהיה זרעו וגו'

חדא נפק רבי שמעון, וחמא עלמא דחשיך ואפיל ואסתתס נהוריה. אמר ליה לרבי אלעזר צריה תא וניחזי מה צעא קוב"ה למעבד בעלמא. אזלו ואשכחו חד מלכא דדמי לטורא רברבא, ואפיק תלתין שצילין דטורא מפומיה וכו'. ואמר ליה צעינא למחרציה לעלמא וכו'. אמר ליה רבי שמעון צמטו מינך זיל קמי קוב"ה ואימא ליה בר יוחאי שכיח בעלמא. אזל ההוא מלכא קמי קוב"ה ואמר ליה, מארי דעלמא גלי קמך מה דאמר לי בר יוחאי. אמר ליה קוב"ה זיל אחרציה לעלמא ולא תשגח צבר יוחאי. כד אתא חזייה רבי שמעון למלכא. אמר ליה אי לא תיזול, גזירנא עלך דלא תיעול לשמיא ותיהוי באתרא דעזא ועזאל. וכד תיעול קמי קוב"ה אימא ליה וכו', אי לית עשרה ליהו תרין דאינון אנה וצרי וכו', ואי לית תרין הא אית חד ואנה הוא, דכתיב (משלי י-כה) ונדיק יסוד עולם. צה שעתא קל מן שמיא נפקא ואמר, זכאה חולקך רבי שמעון, דקוב"ה גזר לעילא ואת מצטל לתתא, צודאי עלך כתיב (תהלים קמה-ט) רגון יראיו יעשה עכ"ל.

ואנו אומרים (בפיוט בר יוחאי) בר יוחאי עזי שטים עומדים.

ואמרו (שם) עוד, שרבי שמעון בן יוחאי אמר, ראיתי בני עליה והם מועטין, אם אלף הם אני ובני מהם, אם מאה הם אני ובני מהם, אם שנים הם אני ובני הם ע"כ. ורש"י פירש בני עליה, כח שמקבלין פני השכינה ע"כ. ובלקוטי אמרים להחניא (פרק י') פירש בני עליה, שמהפכין הרע ומעלים אותו לקדושה, כדאיתא בזהר (הקדמה ד). שכשרלה רבי חייא לעלות להיכל רבי שמעון בן יוחאי, שמע קלא נפיק ואמר, מאן מנכון די חשוכא מהפכין לנהורא, וטעמין מרירו למתקא, עד לא ייתון הכא וכו'. ועוד נקראים בני עליה, מפני שגם עבודתם בצחינת ועשה טוב צקיום התורה ומצותיה, הוא לצורך גבוה ומעלה מעלה עד רוס המעלות, ולא כדי לדבקה צו יתצרך בלבד לרוות נמאון נפשם הנמאה לה' כמו שכתוב (ישעיה נה-ה) הוי כל נמא לכו למים, אלא כדפירשו בתיקונים (הקדמה א:) חיזהו חסיד המתחסד עם קונו, עם קן דיליה, לייחדא קודשא צריך הוא ושכינתיה בתחתונים, וכמו שכתוב ברעיא מהימנא (פ' תנא רפא). כברא דאשתדל צתר אצוי ואימיה, דרחים לון יתיר מגרמיה ונפשיה ורוחיה ונשמתייה

(תהלים קיא-א), אי"ש ר"ת ש'מעון אלעזר יותם, אשרי אי"ש, מאושרים המה הדליקים שגרמזים בתיבת אי"ש, אשר כל אחד מהם היה ירא את ה', ובמנותיו היה חפץ מאד, וזכותם עומדת לכל ישראל, אשר גבור בארץ יהיה זרעו, דור ישרים יצורק, הון ועושר צביתו וגו'.

וראיתי בשם הגאון רבי חיים שמואלצין ז"ל ראש ישיבת מיר שכתב, שמגמרא זו נשמע גדול מעלת הרבים על היחיד, שרבי שמעון בן יוחאי לצדו לא הגין בזכותו אלא על שנות ימי חייו, מיום שנבראתי עד עתה, היינו חשבון של שצעים או שמונים שנה שהיה אז. ואלמלי אלעזר בנו עמו היה מגין על משך של ארבע אלפים שנה, מיום שנברא העולם עד עתה, ולא מנינו בשום מקום שרבי אלעזר היה גדול יותר מאציו. ואלמלי גם יותם בן עזייהו עמהם, היה מגין על כל ימות עולם, מיום שנברא העולם עד סופו. — וזה מתאים למשנתנו, שהשראת השכינה שיש בעשרה שיושבין ועוסקין בתורה, נגד חמשה או שנים שעוסקין בתורה, אין ערוך צמעתם זה כנגד זה, וכמה גדול כח הרבים.

כל המצות כולן אין אדם יוצא בהן אלא דרך גדילתן שנאמר (שמות כו-טו) עני שטים עומדים ע"כ. והיינו כי גדול כל דבר הוא מלמטה למעלה, שמתחיל מלמטה ועולה למעלה יום יום יותר. ובמדה זו נריכין להיות כל המצות שיהיו פורחין למעלה, ועל זה רמזו שכל המצות כולן אין אדם יוצא בהן אלא אם עשאן דרך גדילתן. — ומי שהוא במדרגה זו, שמייחד כל מעשיו בלתי לה' לצדו, ואינו עושה שום דבר בלי יחוד של אהבת ויראת ה', המה נקראים צעם בני עליה, שכל מעשיהן עולין למעלה, ואין פגם בשום מעשה מצוה שיסאר למטה בעולם הזה. ועל זה אמר רבי שמעון, ראינו בני עליה והם מועטין, ואם שנים הם אני ובני הם. וזהו שמשצחים ומפארים את רבי שמעון, בר יוחאי עני שטים עומדים, והיינו שקיום כל מצותיו היה דרך גדילתן, שעלו מלמטה למעלה, וזה מצני עליה אדונינו בר יוחאי.

וצדיקים כאלו, לא רק שמעשיהם הטובים שעושין בעצמם, הם מעלין קמי מלכא, אלא גם מעשיהן של בני אדם אחרים שלא זכו לעלות, הם עולין יחד עם המעשים טובים שלהם, וכמו שכתב בתפארת

וכו', ומסר גרמיה למיתה עלייהו למיפרק לון וכו' ע"ש.

ויש לומר עוד, דידוע מאמרם ז"ל (תיקוני זהר י" כה.) מצוה ללאו איהו צדחילו ורחימו לא פרחת לעילא, כי עיקר עליית המצות המה רק כאשר נעשים מתוך אהבת ה' ויראתו בלי שום פניה לדדית, ובלא זה, המצוה לא פרחת לעילא. ויסופר ממרן הבעל שם טוב זי"ע, שנכנס פעם לבית מדרש שהיה מלא בלומדי תורה, ואמר הבית מדרש הזה הוא מלא תורה. ושזב הסביר, כי לגריעותא הוא אומר כן, שאין לומדים תורה לשמה, והתורה לא פרחת לעילא, והוי הבית המדרש מלא תורה. ונראה דזהו שאומרים ציודי מעשר, בערתי הקדש מן הבית וגו' ככל מצותך אשר צויתני (דברים כו-יג), שנותן בזה הודאה שמצותיו לא נשארו למטה בציתו, אלא קיים המצות צדחילו ורחימו, בהתרי גדפי שהעלו המצות למעלה. וזהו בערתי הקדש מן הבית, שכל הדברים הקדושים לא נשארו בצית, אלא נתעלו למעלה ראש, והוא מפני שעשיתי ככל מצותך אשר צויתני.

וגראה דגם זה נרמז במאמרו של רבי שמעון בן יוחאי שאמר,

רצון מתחלה על מה שהולך להתפלל, וסוף מעשה במחשבה תחלה, וכיון שרצון יראיו יעשה, וכבר עשה ה' רצונו, לאיזה צורך סיים, ואת שועתם ישמע וישיעם. וכמו כן יש לדקדק צמה שאמר הכתוב (ישעיה סה-כד) והיה טרם יקראו ואני אענה, עוד הם מדברים ואני אשמע, אם כבר נענה קודם הקריאה, לאיזה צורך הוא שומע עוד מה שהוא מדבר, הא כבר נענה. ועוד יש להבין שמתחיל בלשון הוה, עוד הם מדברים, ומסיים בלשון עתיד ואני 'אשמע', והוא ליה למימר ואני 'שומע'.

וגראדה על פי מה שכתב צנני יששכר (שבת ח-טו) לפרש הכתוב (תהלים יט-ד) ואני תפלתי לך ה' עת רצון וגו', על פי ששמע מהרה"ק מלוצלין ז"ע דלפעמים נענה האדם אפילו שלא על ידי תפלה רק על ידי דיבור בעלמא, שאומר יהא כך וכך, וזאת הוא עת רצון מתקיים דברו, אבל חילוק הוא בין דבר המתפעל על ידי תפלה ובין דבר המתפעל על ידי דיבור, שהדבר המתפעל רק על ידי דיבור אין האדם בטוח שיהיה להדבר הנפעל כח הקיום, מה שאין כן בדבר המתפעל

שלמה (לראש השנה פד.) שהבעל שם טוב ז"ע אמר פעם אחת, שהעלה היום בתפלתו כל התפלות שנתעכבו זה אלף שנה, והעלה אותם למכונם עם התפלה שלו ע"כ (ועיין שם עוד בפרשת מטות לט.). ובני 'עליה' כאלה הם מועטים, שיכולים להעלות מצות ומעשים טובים והתפלות של הכלל ישראל לשורשם.

ובתב עוד שם (צפ' צראשית כד.) כי התורה ומצות שנעשו צלי דחילו ורחימו, על ידי שמקושר להדדיק יוכל להיות להם עליה, וזהו צחי' עולי הרגל, שגם המצות שהם צחי' רגלים למטה, יהיה להם עליה. וכזה גם כן כח הדדיק לכל הגלויים אליו להעלות כל התורה והמצות שלהם, וכמו שכתב בזהר הק' (ח"ב לת.) יראה כל זכורך את פני האדון (שמות כג-ז), זה רצי שמעון בר יוחאי ע"ש. והיינו שהיה מצני העליה, להעלות מצות כל דורו לפניו ית"ש.

והנה בזהר הק' (המוצא לעיל) כתב, שקלא נפק על רצי שמעון, עלך כתיב רצון יראיו יעשה ע"ש. והנה יש לדקדק בכתוב זה, דהרי בכל תפלה שאדם מתפלל לפני קונו, יש לו

תעשה קצב, תקצב צדיצורך לה' לעשות כן וכן, אלא רחמים ותחנונים לפני המקום, כי תפלה היא נחמי, וגזירת נדיק הוא רק לשעה.

וְלִבְנֵי הגם ש'רצון יראיו יעשה', ותיקף ומיד שעלה צרצונו של הנדיק מתקבל למעלה שאיפתו והוא נענה, אף על פי כן 'את שועתם ישמע ויושיעם', כדי ליתן קיום נחמי לאותו דבר. והו' שאמר, והיה טרם יקראו ואני אענה, הישועה צא תיקף עוד קודם הקריאה, אצל עוד הם מדברים, אם הם עוד מוסיפים לדבר ולהתפלל על זה, אז אני אשמע גם לעתיד, שגם כאשר יתהוה אחר כך בצרכה זו דבר שצריכין עוד לישועה, אז על ידי התפלה שהתפללו עליה, עוד הם מדברים, ואני אשמע גם לעתיד.

וּבְמַגִּיד תעלומה (צרכות לא:): כתב, על הא דאמרר שם, שמואל מורה הלכה צפני רבו היה, שנאמר (שמואל א א-כה) וישחטו את הפר ויביאו את הנער אל עלי, משום דוישחטו את הפר ויביאו את הנער אל עלי, אלא אמר להם עלי, קראו לכהן לימי ולשחוט. חזינהו שמואל

על ידי תפלה יש להנפעל כח הקיום. כגון בהתפלל אדם על איזה עקר ועקרה שיפקדם השי"ת, הנה אם נענה בתפלתו ונתעצרה העקרה אזי הזרע הוא של קיימא, מה שאין כן כשנפעל הדבר רק על ידי דיצור אין הדבר צטוח כל כך לכח הקיום. והו' שכנסת ישראל אומרת לפני הקב"ה, 'ואני תפלתי לך ה' עת רצון', הגם שהוא עת רצון ויכול לפעול צדיצור מצלי תפלה, עם כל זה אני איני סומך על זה, רק אני תפלתי לך ה', אני מתפלל לפניך בתפלה ממש, על כן 'אלקים צרצ חסדך ענני צאמת ישעך', תצא אלי ישועתך צאמת, היינו צכח הקיום ישועה נחמיית, קושטא קאי, והו' צאמת ישעך ע"כ.

וּבִזְהָה היה נראה לצאר המשנה (אבות 3-ג) וכשאתה מתפלל אל תעש תפלתך קצב, אלא רחמים ותחנונים לפני המקום, כי הנדיק שצריך לאיזה דבר, תחת להתפלל אל ה' על צרכיו, הוא יוכל לקצוע צדיצורו לה' לעשות כן, ותגור אומר ויקס לך (איצ כז-כח), נדיק גוזר והקב"ה מקיים (מועד קטן 10.). אצל אז לא צטוח שתהא הישועה נחמי, ויתכן שהוא רק לשעה. לכן אל תעש תפלתך קצב, שתחת תפלתך

אל הנער הזה התפללתי, הלא מורה הלכה בפני רבו היה, ונתחייב על פי דין מיתה צידי שמים, ומה יועיל על זה שהיא התפללה עליו, וכי אם היה מחלל שצת והיה מחוייב מיתה, היתה יכולה לטעון אל הנער הזה התפללתי. (ועיין בזה בישמח משה ר"פ ויקרא).
 ונראה דאמרו חז"ל (שם) חנה הטיחה דברים כלפי מעלה שנאמר (שם א-י) ותפלל על ה' ע"כ. והיינו שראתה שאין זכחה לפעול ישועה אלא זמה שטיח דברים, והוא על דרך שאמרו (סנהדרין קה). חולפה אפילו כלפי שמיא מהני. וצאמת תפלה כזו יש בה סכנה כדאיתא בגמרא (סוכה גג). לעולם אל יטיח אדם דברים כלפי מעלה, שהרי אדם גדול הטיח דברים כלפי מעלה ואיטלע, ומנו לוי [כדאמרין] (תענית כה). שאמר עליה וישצת לך צמרוס, ואין אתה משגיח על צנין] ע"כ. וכתב בעיון יעקב דהא דלא מצינו שנענשה על כך, יש לומר שהכתוב עזמו מתוך זה, והיא מרת נפש ותפלל על ה', ואין אדם נתפס על נערו (בבא בתרא פז). ע"כ.

דהו מהדרי צתר כהן למשחט, אמר להו למה לכו לאהדורי צתר כהן למשחט, שחיטה צור כשרה. אייתוהו לקמי דעלי, אמר ליה מנא לך הא, אמר ליה מי כתיב ושחט הכהן, והקריבו הכהנים כתיב (ויקרא א-ה), מקבלה ואילך מצות כהונה, מכאן לשחיטה שכשרה צור. אמר ליה מימר שפיר קאמרת, מיהו מורה הלכה בפני רבך את, וכל המורה הלכה בפני רבו חייב מיתה. איתא חנה וקא לווחה קמיה, אני האשה הנצצת עמכה בזה וגו', אמר לה שצקי לי דאענישיה, ובעינא רחמי ויהיב לך רבה מיניה. אמרה ליה, לא, אל הנער הזה התפללתי (שם א-כו) ע"כ. ובמהרש"א פירש, כתיב לי שנולד לי על ידי תפלתי, משילד לי אחר על ידי תפלתך ע"כ. ולפי מה שנתבאר הכוונה הוא, אל הנער הזה התפללתי, בן הזה לא נולד מצרכת לדיק, שהישועה הוא רק לפי שעה, אלא התפללתי עליו, ותפלה מיהודי נחאי, והישועה לא מתצטל, ואי אפשר לך שתקחנו מאתי עכדה"ק.

ו**נראה** עוד בזה, דלכאורה יש להצין, הרי אמרו חז"ל (בבא בתרא קטז): כל שיש לו נער או חולה צתוך,

וייש לומר עוד, זמה שאמרה חנה אל הנער הזה התפללתי, דהנה לכאורה אינו מוצן טענתה של חנה,

ולא שריף, צגין ללא ישתכח דינא
 צסטרוי, וכל שכן אהרן דאיהו צדרגא
 שלים יתיר, ללא צעא לאשתכחא תמן
 ולאזדמנא תמן וכו' ע"ש. ואמרו שם
 שרבי שמעון צן יוחאי שמע זאת מרבי
 אלעזר צנו, והסכים על ידו ע"ש.
 (ועיין צזה אריכות צספר מדות רצצ"י (אות
 תשעג), וצבערות אר"ו הגה"ק משאלמליא
 ז"ע צסופו).

ומצתה יש לומר, דלכן לא התפלל
 עלי עליה, והיא לא ציקשה
 ממנו להתפלל עבורה, כי ראתה
 שישועתה אי אפשר צדרך הטצע רק
 צמדת צצורה, צהטחת דצרים כלפי
 מעלה, ואין לכהן גדול, מסטרא
 דחסד, להשתמש צמדה זו, ללא יפגום
 ההוא אתר דאחיד ציה. ולכן חנה
 הרצתה להתפלל לפני ה', ועלי רק
 שומר את פיה, שתתקבל תפלתה לפני
 ה', אצל הוא צצעמנו לא התפלל עליה,
 כי סטרא דחסד לא משתמש צמדת
 צצורה של הטחת דצרים.

וזדו שהשיצה לעלי, שאמר לה כי
 שמואל מורה הלכה צפני רצו,
 שאמר דשחיטה כשרה צור, והשיצה לו
 צחכמה, אל הנער הזה התפללתי,
 ואתה רק שמרת את פי, אצל לא

ציתו, ילך אלל חכס ויצקש עליו
 רחמים ע"ש. ולמה לא הלכה חנה אל
 עלי ולצקש ממנו שיתפלל עליו. וגם
 כאשר אמרה לעלי, אשה קשת רוח
 אנכי, ויין ושכר לא שתיתי, ואשפוך
 את נפשי לפני ה', לא מצינו שעלי
 התפלל עבורה, אלא צירכה יתן ה'
 את שלתך אשר שאלת מעמו. וצדרשות
 חתס סופר (לו"ך אלול שנו). כתב, שלא
 רצתה שיתפלל עלי עליה על צנים,
 כיון דצהאי מילתא ריע מוציה דידיה
 שצניו לא היו הגונים, אין מהרואי
 שהוא יתפלל צעדה, ואולי על ידי זה
 יתרע מולה גם כן, להיות לה צן
 שאינו הגון ח"ו ע"ש.

אבל צאמת יש לומר עוד, כי הא
 דשחיטה כשרה צור, דריש לה
 גם רצי שמעון מקרא, וסמך ושחט
 (ויקרא א-ד), מה סמיכה צורים אף
 שחיטה צורים ע"כ. אמנס צזה הק'
 (ח"צ קכד). מצואר יותר, דגם אסור
 יש לכהנים צשחיטה, ושחט את צן
 הצקר, ושחט אתרא ולא כהנא, דכהנא
 אסור ליה צדינא, צגין ללא יפגום
 ההוא אתר דאחיד ציה, [דהא כהנים
 מסטרא דחסד אחו] ע"כ. וכן כתב
 (שם ח"ג קפ:) גצי פרה אדומה, ואף
 על גב דאחיהיצי לסגן, הוא לא שחיט

זתפלה שיעזרהו ה' כדי שלא תהא
 זער כזיכול למעלה זצרתו. ותפלה כזו
 זניקל הוא להחזקל, כי על תפלה
 פרטי לזורך הדיוט יתכן קיטרוג
 למעלה, שאין הוא ראוי להושע, אכל
 על זער השכינה לא יקטרוגו. —
 וזתולדות יעקב יוסף (פ' קדושים) כתב
 לפרש המשנה (אבות ז-ג) אל תעש
 תפלתך קצע, שלא תעשה העיקר
 והקצע מה שנוגע לך לעצמך, אלא
 רחמים ותחנונים לפני המקום, הזער
 של כבוד שמים שיש זצרתך. וזכוואת
 הריצ"ש כתב לפרש, אין עומדין
 להתפלל אלא מתוך כווד ראש (זרכות
 ז:), היינו זער השכינה שהיא ראש
 לכל אצרי הנשמה, וכשיחפלל על דרך
 זה, אין שטן ואין מקטרוג, כי לא
 טובת עצמו הוא מצקש ע"כ.

ובבזו כן חנה זתפלתה, השליכה
 עצמה מנגד, והיה כואב לה
 זער השכינה שיש זצערה, והיא מרת
 נפש זתחפלל על ה', עקב הזער
 שנגרס צזה לה'. והטיחה הדברים של
 תפלתה כלפי מעלה, שתהא צזה
 תשועת ה' עצמו. וגם עצם תשוקתה
 להיות לה זן, לא היתה לזורך תועלת
 עצמה להשתעשע עמו, אלא כדי לגדל
 זן לה', להיות שאל כל ימיו לעזודת

הזעת לי להתפלל עזורי, כי סטרא
 דחקד אי אפשר לו לעשות דין,
 ולהטיח דברים כלפי מעלה, אם כן
 צזה עצמו הורית דשחיטה כשרה צור,
 דאין לכהן לעשות מעשה דדינא, ואם
 כן שמואל לא הורה הלכה צפני רבו,
 שאתה כבר הורית הלכה ז. — ועוד
 גם זאת, דהא לאפרושי מאיסורא
 מותר להורות הלכה צפני רבו (עירוזין
 סג.), ואם כן מזה שלא התפללת עלי,
 הורית דכהן אין לו לעשות דינא, ואם
 כן הוי צזה לאפרושי מאיסורא, שלא
 ישחוט כהן קרבן, ואין שמואל חייב
 מייתה.

עוד נראה זכוונת אריכת לשונה, אל
 הנער הזה התפללתי, ויתן ה'
 לי את שאלתי אשר שאלתי מעמו, וגם
 אנכי השאלתיהו לה', כל הימים אשר
 היה הוא שאל לה'. דהנה הכתוב
 אומר, והיא מרת נפש ותחפלל על ה'
 וזכה תצכה, ואמרו חז"ל שהטיחה
 דברים כלפי מעלה ע"כ. ופירשו צזה,
 כי הרי אמרו חז"ל (סנהדרין מו.)
 זשעה שאלם מצטער, שכינה מה לשון
 אומרת, קלני מראשי קלני מזרועי,
 וזכל זרתם לו זר, עמו אנכי זצרה,
 ואם כן זשעה שהאלים נמצא זצרה,
 הרי יש זער גם למעלה, ויש לכזין

קונו, וה' נעשה שאל עליו, שכל הגאחה הוא להשאל.
קוראים אל ה' והוא יענם, לשון הוה, עדיין הם קוראים והוא יענם גם עתה ע"ש.

ודומה לזה הוצא בספר שבחי רבי חיים ויטאל, שראה בחלום בגן עדן מקום פנוי אחד, ואמרו לו, הגה זה מקום של שמואל הרמתי, אבל משנחרצ צית המקדש קיבל עליו שלא לישב עוד בזה המקום עד שיבנה הבית המקדש, ומאז הלך לו לירושלים לבית המקדש החרבה, ושם עומד תמיד ומתאבל עליו עד עת שיבנה ע"כ.

וראיתי בספר משבנות זהב על ג"ך שכתב, דלמה דוקא על שמואל הנביא נאמרה מעלה זו, שלא בא אל מקומו בגן עדן עד שיבנה בית המקדש, שזהו צהיות שלידתו היתה מכח תפלתה של חנה, וצדייתה היתה על ה', על צער השכינה, שמכח תפלה זו נולד שמואל, ולכך היה מוטבע בו כח נפלא זה של השתתפות בצער השכינה.

ועל זה הזהיר התנא, הוי מתפלל בשלומה של מלכות, כאשר אתה עומד בתפלה לה' צעת נר, תחזוק

לומר כי המתפלל על צורכי עצמו, אז גם כשמתקבל תפלתו יתכן שאין זה נחמי, כמו שאדם צטר ודס אינו נחמי, אבל תפלה לצורך גבוה, כמו שה' נחמי, יש נחיות וקיום להתפללות הללו, וכיון שחנה התפללה על ה', יש להתפלה שלה קיום נחמי. וזהו שאמרה, אל הגער הזה התפללתי, וכאשר שאלתי בן מאת ה', אנכי השאלתיהו לה', לא נתכוונתי לצורך עצמי, אלא לצורך גבוה, על כן הדין נותן שיהיה לו קיום.

ובתפארת שלמה (לפרשת זכור) כתב, דכתיב בשמואל, ונר אלקים טרם יבנה ושמואל שוכב צהיכל ה' (שמואל א ג-ג), ר"ל כי שמואל עודנו שוכב תמיד עוד היום צהיכל ה', כדי שלא יבנה נר ה'. וכמו שאמרו כי שמואל הנביא צהסתלקותו לא רצה ליכנס בגן עדן למקום מנוחתו, רק להפיק טובת ישראל, וישכב במקום ההוא להיות לעזר להם בגלותם. וכן נאמר (תהלים ט-ו) משה ואהרן צכהינו ושמואל צקוראי שמו,

שגם השכינה יש לה נער בצרתך, ועמו אנכי בצרה, ותתפלל שהמלכות שמים תהיה לה שלום ומנוחה, כי צעת שישראל נושע מצרתו, הרי גם ה' נושע. ועל תפלה כזה אין שטן ואין מקטרג, כי מי יפנה פה נגד כבוד ה', ואלמלא מוראה של המקטרגים מכבוד שמים, איש את רעהו חיים בלעו, כי אין נדיק בצרך, שיהא ראוי שתפלתו שתתקבל, על כן הוא מתפלל עבור שלומה של מלכות שמים. — וכה תפלה זו היא נכחי, שהרי כאשר עלי רצה להמית את

שמואל, השיצה חנה ואנכי השאלתיהו לה', התפללתי ושאלתי עבורו לכבוד ה', ועל ידי זה לא היה צידו של עלי להורגו, ואלמלא מוראה איש את רעהו חיים בלעו.

ובה יתן ה' וכה יוסיף, שזכותו של התנא אלקי רבי שמעון, יגן על כל צית ישראל, להיות עומד להתפלל על כולנו, הקרוצים והרחוקים, להתצרך בצני חיי ומזוני רויחי, ויתקבל תפלות כל ישראל לרחמים ולרצון לפני אדון כל.

במעודה שלישית פרישת בהר

אותות ומופתים ועושה בכל כרחונו, כי הוא אשר ברא הכל במעשה בראשית וכו', ומליאת מצרים ידעו שהוא אמר והיה העולם, ושבת ממנו עכל"ק (ועיין במורת משה פ' תשא קצב).

ובתום' (פסחים קיז:) כתבו בשם המדרש, לפי שבמצרים עצדו בהם בישראל צפרך, ופר"ך, בא"ת צ"ש, וג"ל, שהם מלאכות ארבעים חסר אחת, וכשנגאלו ממצרים הזהירם על השבת לשבות מאותן ל"ט מלאכות ע"כ. ובטור (א"ח סימן רפא) כתב, דאומרים בתפלה, ישמח משה במתנת חלקו, שכשחיו אבותינו במצרים, וראה משה כוצד השעבוד שהכבדו עליהם, ציקש מפרעה שיתן להם יום אחד בשבוע שינוחו בו, ונתנו לו, ובחר ציוס השביעי, וכאשר נלטוו על יום השבת שמח משה שבחר בו ע"ש.

וגראדה שהטעם שבחר ציוס השבת דייקא, כי חוץ ממה שרצה שינוחו ישראל מעבודתם על כל פנים פעם בשבוע, רצה שיהיה להם יום

כי תבואו אל הארץ אשר אני נותן לכם, ושבתה הארץ שבת לה' (כה-ג). וברש"י לשם ה', כשם שנאמר בשבת בראשית ע"כ. ונראה דהנה יום השבת הוא זכר למעשה בראשית, כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ, וציוס השביעי שבת וינפש. אמנם עוד טעמא יש בה, וכמו שאומרים בקידוש, זכר ליציאת מצרים, וכמו שנאמר (דברים ה-טו) וזכרת כי עצד היית בארץ מצרים, ויוציאך ה' אלקיך משם ציד חזקה ובזרוע נטויה, על כן יוך ה' אלקיך לעשות את יום השבת.

וברמב"ן (סס) ביאר, כי בעבור היות יציאת מצרים מורה על אלו-ה קדמון מחדש חפץ ויכול, כאשר פרשמי בדבור הראשון (שמות כ-ג), על כן אמר בכלן, אם יעלה בלבך ספק על השבת המורה על החדוש והחפץ והיכולת, תזכור מה שראו עיניך ביציאת מצרים שהיא לך לראיה ולזכר. הנה השבת זכר ליציאת מצרים, ויציאת מצרים זכר לשבת, כי יזכרו בו ויאמרו השם הוא מחדש בכל

היתה זו מלאכה בכל השבוע, אין זה שציתה כצמרים, רק זה דומה לשציתת ה' ציוס השציעי, דלא שייך מלאכה גציה. והנה אמרו חז"ל (עירובין נד.) אלמלא נשתצרו לוחות הראשונות, לא היתה כל אומה ולשון שולטת בישראל, שנאמר (שמות לב-טו) חרות על הלוחות, אל תקרי חרות אלא חירות ע"כ. ואמרו (אבות ג-ה) המקבל עליו עול תורה מעצירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ ע"כ. ורבי שמעון בן יוחאי אומר, בזמן שישראל עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית על ידי אחרים שנאמר (ישעיה סא-ה) ועמדו זרים ורעו לאנכס וגו' (ברכות לה:). ואם כן בלוחות ראשונות ליכא זכר ליציאת מצרים, כי היו חירות משיעבוד מלכות, ועמדו זרים ורעו לאנכס, ולא עשו מלאכה ששת ימים, והוי רק זכר לבריאה. אבל בלוחות שניות שחזרו לשיעבוד, יש בשצת גם זכר ליציאת מצרים ע"ש.

ובעתה צננים הרגילות, אשר שש שנים תזרע שדך ושש שנים תזמור כרמך, וכל ימי השבוע עוסק במלאכה, אז יש בהשצת זכר גם ליציאת מצרים. אבל בשנה השציעית שאין עבודת אדמה כל ימי החול, אם

פנוי להתצוננות, שיתאספו יחד ויתנו לב לזכור מעשה אצותיהם, ולא יתערצו בגויים, וכדאיתא במדרש רבה (שמות ה-יח) שהיו צידם מגילות שהיו משתעשעין בהם משצת לשצת לומר שהקצ"ה גואלן, לפי שהיו נוחין בשצת ע"ש. ובחר יום זה שהיה ציוס ששצת ה' ממלאכתו, כדי שיתנו לב בזה שיש מנהיג לבירה, ויש עליהם השגחה פרטית גם בהיותם בגולה, וכמו בן היודע שאציו משגיח עליו צעת עניו, שמקיל עליו סבלו, שידע שלא ייחזו אציו לסבול יותר מכפי כחו. ואם כן צמרים היו עושין מלאכה ששת ימים ושצתין ציוס השציעי, על כן זכר ליציאת מצרים נתן לנו את יום השציתה בשצת, לזכור שכן היה צמרים, עבודת שש ימים ויום אחד למנוחה, והוציאנו ה' משם לחירות עולם, והוי שפיר שצת זכר ליציאת מצרים.

ובכתב סופר (פ' תשא) כתב, דלכן בלוחות הראשונות נאמר שהשצת הוא זכר למעשה בראשית, ובלוחות האחרונות נאמר שהוא זכר ליציאת מצרים, כי בני אדם שאינם עושים מלאכה בכל השבוע, ליכא בהשצת זכר ליציאת מצרים, כיון שלא

שנת לה', שנת זרעית, כדי שיהיו פנויים לעסוק בתורה ע"כ.

ובפרדס יוסף זפרשתנו (אות א) כתב, דזהו גם כן טעם מנחת שמיטה בשנה השביעית דייקא, דאיתא בגמרא (זרכות לה:) אמר להו רבא לרבנן, זמנותא מינייכו דלא תיתי קמאי לא זיומי ניסן [ימי הקציר] ולא זיומי תשרי [דריכת הגמות והזדים], כי היכי דלא תטרדו זמזוניכי כולה שתא ע"כ. ואם כן זטלו מלימוד התורה שני חדשים זכל שנה ושנה. וזמשך שש שנים זטלו י"ז חודש, ומשום הכי השנה השביעית קודש לה', להשלים מה זטלו י"ז חדש ע"כ. ואם כן תכלית יום השבת, וכמו כן השנה השביעית שנת שבתון, שיוכלו להיות פנוי ללימוד התורה. והרי אמרו (זוה"ק ח"ב ז:): שכל התורה כולה שמוטיו של הקצ"ה. וזהו שאמר הכתוב, ושנתה הארץ שנת לה', לשם ה', להרבות בהם זלימוד התורה, וכשם שנאמר זשנת זרעית, שניתנה גם כן להיות פנוי לעסק התורה.

ואבור הכתוב, וזתי האזרים אשר אין להם חומה סביב על שדה הארץ יחשב, גאולה תהיה לו (כה-לא).

כן השנת לא זא אחר שש ימי עצודה, הוי השנת רק זכר למעשה זרעית. - והנה כאשר השנת הוא זכר לזיאת מזרים, אז השזיתא מורה על שזיתא זני ישראל אז זמזרים, אזל אם השנת הוא זכר למעשה זרעית, אז השזיתא מורה על שזיתא הקצ"ה ממלאכתו. - ולכן כי תזואו אל הארץ, ותתחייבו זמנות שמיטה, אז ושנתה הארץ שנת לה', לשם ה', לא לשם שזיתתו זמזרים ממלאכה, כי זשמיטה ליכא זשנת זכר לזיאת מזרים, שאין אנו עוזדים גם זשנת ימי החול, אלא השנת תהיה לשם ה' דייקא, וכמו זשנת זרעית, אשר ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וינת זיום השביעי.

עוד יש לומר, דהנה זקקן לדוד זפרשתנו כתב לפרש, כי תזואו אל הארץ וגו' ושנתה הארץ שנת לה', דאיתא זמדרש (הוצא זטור א"ח סימן ר') דהתורה הקדושה התרעמה ואמרה, רזונו של עולם, כשישראל יכנסו לארץ זה פונה לזיתו וזה לכרמו, תורה מה תהא עליה. ופייסה ה' שנתן להם השנת שיוכלו לעסוק בתורה ע"כ. על כן כי תזואו אל הארץ, הזהיר הכתוב, ושנתה הארץ

היינו בני אדם עמי הארצים המסתובצים בחולות, (והכחוז ממשיל גוף האדם לבית, כמו שנאמר (קהלת יג-ג) ציוס שיזועו שומרי הבית), ואין להם חומה סביב, שאין להם תורה להציל אותם מחטא, ונתפסין ציד היצר הרע, אם על שדה הארץ יחשב, אם נוכל לחשב שבה מחמת שנבראו מהארץ, אז גאולה תהיה לו וציוכל יאל, היינו יחיה בתחיית המתים שהוא עת יוצל יציאת הישיני עפר ע"כ. (וכן כתב צטיוול צפרדס על אגרת הטיוול דף גב).

ויש לומר עוד צזה, דאיתא צגמרא (צרכות ה.) לעולם ירגז אדם יצר טוב על יצר הרע [שיעשה מלחמה עם יצר הרע] שנאמר (תהלים ד-ה) רגזו ואל תחטאו, אם נלחו מוטב, ואם לאו יעסוק צתורה שנאמר אמרו צלצכס, אם נלחו מוטב אם לאו יקרא קריאת שמע שנאמר על משככס, אם נלחו מוטב אם לאו יזכיר לו יום המיתה שנאמר ודומו סלה [יום הדומיה הוא יום המות שהוא דומיה עולמית] ע"כ. וצאגרא דכלה (פ' מולדות) כתב לפרש מה שאמר יחק צצינו, הגה נא זקנתי לא ידעתי יום מותי (כז-ג), כי צאמת אינו מן הראוי לעורר יראה פחותה הלזו

ופירש צזה אלו"ל צספרו אצן שלמה צפרשתנו (אות י"ח), דאיתא צגמרא (פסחים פז.) אני חומה ושדי כמגלות (שיר ח-ה), אני חומה זו תורה ע"כ. כי התורה מצילה את האדם מן החטא, כמאמרם (קידושין ל:) צראתי יצר הרע צראתי לו תורה מצלין, וכמו שחומה סביב לעיר מציל את הארץ מן השונא, כמו כן התורה היא חומה לאדם סביב, שאין השונא היצר הרע יכול להתקרב אליו. ואמנם מי שהוא עם הארץ ואין לו חומה סביב דהיינו התורה הקדושה, על ידי זה נופל צרשת היצר הרע וחוטא. אמנם יש מליצה על חטאי בני אדם, וכמו שכתב צאוהב ישראל (פ' צראשית) דהארץ חטאה ששינתה מאמר ה', חדשא הארץ וגו' עץ פרי עושה פרי (צראשית א-יא), והוציאה רק עץ עושה פרי, שאין טעם עלו ופריו שוה, ועל ידי זה יש זכות על האדם החוטא, דנמשך אחר שרשו האדמה שחטאה. והו שאמר הכתוב וזכרתי את צריתי יעקב וגו', ואת הארץ אזכור (ויקרא כו-מצ), שחטאה הארץ, ויש להקל העונש מהאדם החוטא ע"ש.

וזדו שרמוה הכתוב, וצתי החלרים אשר אין להם חומה סביב,

מיום המיתה המציאה לידי עצמות, אם לא על נד ההכרת, שיראה שאין עוזר לו נגד היצר הרע, שאי אפשר לו להתגבר על יצרו מתוך תורה וקריאת שמע. וזהו שאמר, הלא תראה הנה נח זקנתי, ואף על פי כן לא ידעתי יום מותי, לא הייתי צריך להזכרת יום המיתה, כי התגברתי על יצרי באמצעות תורה וקריאת שמע ע"כ.

וזהו שאמר הכתוב, וצתי החזרים אשר אין להם חומה סביב, בני אדם עמי הארצים שאין להם חומה זו תורה, שמגין עליהם מיצור, מהו העצה להם שיוכלו להנצל מהיצר הרע, על זה אמר 'על שדה הארץ יחשב', שיעלה על מחשבתו יומו האחרון שמניח הכל, ואין מלוין לו לאדם לא כסף ולא זהב ולא אצנים טובים ומרגליות, ויטרוך לעמוד לפני מלך מלכי המלכים, לתת דין וחשבון על כל מעשיו, ואם יחשוב על שדה הארץ, ציתו האחרון, בזה יוכל להנצל מהחטא, וגאולה תהיה לו. - ויש לומר דלכן בני אדם שאינם בני תורה, הם נקראים בתואר 'עם הארץ', כי עם זו אינה יכולה להנצל מהחטא רק על ידי זכרון הארץ, יזכיר לו יום המיתה.

עוד יש לומר, דאיתא בגמרא (שבת פט.) לעמיד לנח אומר לו הקב"ה לאברהם בניך חטאו לי, אומר לפניו רצונו של עולם ימחו על קדושת שמך וכו'. אומר ליה ליחזק בניך חטאו לי וכו', כמה שנותיו של אדם, שבעים שנה, דל עשרים דלא ענשית עלייהו, פשו להו חמשין, דל כ"ה דלילוותא, פשו להו כ"ה, דל תרתי סרי ופלגא ללויי ומיכל ודבית הכסא, פשו להו תרתי סרי ופלגא, אם אתה סובל את כולם מוטב, ואם לאו פלגא עלי ופלגא עלך, וזהו דכתיב (ישעיה סג-טו) כי אתה אצינו, כי אברהם לא ידענו וישראל לא יכירנו ע"ש. ואם כן בני אדם החוטאים, יטרכו לעמיד למליצתו של יחזק שיגן בעדם.

והגה אמרו חז"ל (פסחים פח.) אברהם קראו הר וכו', יחזק קראו שדה שנאמר (בראשית כד-סג) ויאל יחזק לשוח בשדה וכו' ע"ש. ולכן צתי החזרים אשר אין להם חומה סביב, הרומז על בני אדם שאין להם חומה זו תורה, ואין להם התבלין נגד היצר הרע, על שדה הארץ יחשב, הם יטרכו להחשבון שיעשה יחזק לעמיד, שיחזק מתואר בשם שדה, ובחשבון של יחזק יוכלו למצוא תרופה,

וצמלינתו גאולה תהיה לו וציובל יצא. להוסיף צהן צלימוד התורה שניתנה
 - ולכן נסמכה שמיטה אלל הר סיני צסיני, ועל ידי זה ימצאו חומה להנצל
 (רשי כה-א), כי זהו תכלית השמיטה, מפגעי הזמן ומתחבולות היצר.

על הטוב יזכר
ידידינו החשובים שהשמחה במעונם
שנדבו להוצאת קונטרס הזה

* * *

הרב ר' יודא מרדכי דייטש שליט"א
לרגל אירוסיו בנו החתן יעקב יואל נ"ו
עב"ג בת הר"ר שמואל בלום נ"ו

* * *

הר"ר פנחס אלי' ראזנער נ"ו
לרגל אירוסיו בתו תחי'
עב"ג בן הר"ר אהרן הערש ווייס נ"ו

* * *

הבחור החתן אשר אנשיל בינעט נ"ו
לרגל אירוסיו
עב"ג בת הר"ר אברהם פעלזענבורג נ"ו

* * *

הר"ר עמרם הירש נ"ו
לרגל החלאקה לבנו נ"ו

* * *

הר"ר ישעי' בויער נ"ו
לרגל החלאקה לבנו נ"ו

* * *

הר"ר הערשל אדלער נ"ו
לרגל הולדת בתו למזל טוב

הרה"ג ר' בנימין ברייער שליט"א
לרגל הולדת בתו למזל טוב

* * *

הר"ר דוד הכהן קאהאן נ"ו
לרגל אירוסיו בנו החתן אברהם שלמה נ"ו
עב"ג בת הר"ר יצחק משה פריעדמאן נ"ו

* * *

הר"ר עקיבא קליין נ"ו
לרגל נישואי בנו החתן משה יעקב נ"ו
עב"ג בת הר"ר יוסף אשר פעפער נ"ו

* * *

הר"ר יושע חיים גאלבערגער נ"ו
לרגל הכנסת בנו לעול התורה והמצות

* * *

הר"ר מרדכי אדלער נ"ו
לרגל החלאקה לבנו נ"ו

* * *

הר"ר אלי' יוסף בריעגער נ"ו
לרגל החלאקה לבנו נ"ו